

Examen VMBO-GL en TL
2005

tijdvak 2
dinsdag 21 juni
13.30 - 15.30 uur

NEDERLANDS LEESVAARDIGHEID-SCHRIJFVAARDIGHEID CSE GL EN TL

Bij dit examen horen een uitwerkbijlage en een tekstboekje.

Beantwoord alle vragen en maak alle opdrachten in de uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit 21 vragen, een samenvattingsopdracht en twee schrijfopdrachten.
Voor dit examen zijn maximaal 50 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten maximaal behaald kunnen worden.

TEKST 1 DIALECTEN IN HET NAUW

- 1p ● 1 Wat is het verband tussen alinea 4 en 5?
A Alinea 5 geeft een verklaring voor de inhoud van alinea 4.
B Alinea 5 geeft een uitleg bij alinea 4.
C Alinea 5 noemt een gevolg van de inhoud van alinea 4.
D Alinea 4 en 5 vormen samen een opsomming.
- 2p ○ 2 In de alinea's 6 en 7 staan oorzaken van de achteruitgang van dialecten.
→ Noem vier van deze oorzaken.
Gebruik per oorzaak niet meer dan 10 woorden.

Gebruik onderstaande informatie voor het beantwoorden van de vragen 3 en 4.

We kunnen deze tekst verdelen in vier delen:

deel 1 : houding ten aanzien van dialecten

deel 2 : groeiende interesse voor dialecten

deel 3 : oorzaken voor achteruitgang van dialecten

deel 4 : maatregelen voor het behoud van dialecten

- 1p ● 3 Bij welke alinea begint deel 2 Groeiende interesse voor dialecten?
A alinea 2
B alinea 3
C alinea 4
D alinea 5
- 1p ● 4 Bij welke alinea begint deel 4 Maatregelen voor het behoud van dialecten?
A alinea 7
B alinea 8
C alinea 9
D alinea 10
- 1p ○ 5 “De tweetaligheid was voor de meesten geen probleem.” (alinea 6)
→ Citeer de zin uit alinea 3 waarin hetzelfde wordt beweerd.
- 1p ● 6 Over welke eigenschap van dialectsprekers gaat alinea 7 vooral?
A de beperkte belangstelling
B de intelligentie
C het negatieve imago
D het opleidingsniveau
- 1p ● 7 Waarom kunnen een dialect en het Standaardnederlands gewoon naast elkaar bestaan volgens de auteur?
omdat een dialect en het Standaardnederlands
A door verschillende soorten mensen gebruikt worden
B een heel verschillende ontstaansgeschiedenis hebben
C in verschillende situaties gebruikt worden
D vaak maar heel weinig van elkaar verschillen

- 1p ● 8 Wat is de hoofdgedachte van de tekst “Dialecten in het nauw”?
- A De dialecten hebben het erg moeilijk, maar dankzij de toegenomen belangstelling zullen ze voor de ondergang behoed worden.
  - B De dialecten verdwijnen vooral, doordat de burgers en de overheid weinig belangstelling hebben voor de dialecten.
  - C Het dialectgebruik is sterk afgenomen en het is belangrijk de dialecten vast te leggen nu het nog kan.
  - D Hoewel er nauwelijks belangstelling is voor de dialecten, moet de overheid financiële middelen beschikbaar stellen voor onderzoek.
- 1p ● 9 Een schrijver kan in een tekst gebruik maken van:
- 1 feiten
  - 2 de eigen mening
  - 3 de mening van anderen.
- Waarvan maakt de schrijver van deze tekst gebruik?
- A 1 en 2
  - B 1 en 3
  - C 2 en 3
  - D 1, 2 en 3
- 1p ● 10 Een schrijver kan met zijn tekst de volgende doelen hebben:
- 1 informeren over een verschijnsel
  - 2 de lezer aansporen tot actie
  - 3 de lezer overtuigen van zijn mening
  - 4 gevoelens over een verschijnsel tot uitdrukking brengen.
- Welke zijn de belangrijkste doelen van de schrijver met deze tekst?
- A 1 en 3
  - B 1 en 4
  - C 2 en 3
  - D 2 en 4

TEKST 2 PASSAGIERS IN PANIEK

- 9p ○ 11 Vat de tekst “*Passagiers in paniek*” samen in maximaal 125 woorden. Besteed daarbij alleen aandacht aan de volgende onderdelen van de tekst:
- een algemene omschrijving van het verschijnsel ‘vliegangst’
  - hoe vaak bij volwassenen vliegangst voorkomt
  - de belangrijkste oorzaak van vliegangst
  - twee terreinen waarop vliegangst negatieve gevolgen kan hebben
  - de twee personen die vliegangst kunnen aanpakken
  - drie verschillende manieren om iets aan vliegangst te doen in de periode vóór je gaat vliegen
  - drie verschillende manieren om iets aan vliegangst te doen tijdens de vlucht.
- Schrijf je samenvatting in volledige zinnen **in de uitwerkbijlage**.
Gebruik geen telegramstijl. Noem geen voorbeelden.

TEKST 3 APPELS

- 1p ● 12 Een afbeelding in een folder of advertentie kan verschillende functies hebben:
- 1 De afbeelding dient om de aandacht te trekken
  - 2 De afbeelding is nodig om de tekst te kunnen begrijpen
  - 3 De afbeelding voegt inhoudelijk iets nieuws toe aan de tekst.
- Welke functie(s) hebben de twee appels in deze advertentie?
- A alleen 1 en 2
B alleen 1 en 3
C alleen 2 en 3
D 1, 2 en 3
- 1p ● 13 Voor wie is deze dagbladadvertentie van supermarkt Super De Boer vooral bedoeld?
- A voor alle lezers
B voor kenners van appels
C voor mensen met ernstige gewichtsproblemen
D voor vaste klanten van de supermarkt
- 1p ● 14 Wat is het belangrijkste doel van deze advertentie?
- A consumenten informeren
B gezond leven aanmoedigen
C slankheid aanprijzen als schoonheidsideaal
D zo veel mogelijk appels verkopen

TEKST 4 UITSLAG VAN HET ETEN

- 1p ● 15 Wat is de functie van de eerste alinea?
- De schrijfster wil met alinea 1 de tekst inleiden door
- A de eindconclusie van de tekst voorop te plaatsen.
B een gebeurtenis te vertellen.
C haar eigen mening over het onderwerp te geven.
D het onderwerp van de tekst aan te kondigen.
- Gebruik onderstaande informatie voor het beantwoorden van de vragen 16 en 17.*
- We kunnen de tekst tussen de eerste en de laatste alinea verdelen in twee gedeelten:
- deel 1: alinea's 2, 3 en 4
  - deel 2: alinea's 5, 6 en 7
- 1p ● 16 Met welk kopje kun je de inhoud van deel 1 (alinea's 2, 3 en 4) het beste weergeven?
- A Oorzaken van allergieën
B Risico's van vuil
C Schadelijk voedsel
D Westerse kinderen
- 1p ● 17 Met welk kopje kun je de inhoud van deel 2 (alinea's 5, 6 en 7) het beste weergeven?
- A Eigenwijze patiënten
B Invloed van de mode
C Lastige diagnose
D Lichamelijke klachten

- 2p ○ 18 Het toenemen van voedselallergieën heeft bepaalde oorzaken.
→ Noem twee oorzaken die Knippels vermeldt in de alinea's 3 en 4.
Gebruik per oorzaak maximaal 5 woorden.
- 1p ● 19 Waardoor komen voedselallergieën voornamelijk in de Westerse wereld (Europa en Amerika) voor?
In de Westerse wereld
A bestaat meer variatie in het eten.
B leeft men erg schoon en hygiënisch.
C probeert men veel nieuwe producten uit.
D wordt te eenzijdig gegeten.
- 1p ● 20 Welke van de onderstaande formuleringen geeft het beste aan wat het verband is tussen alinea 6 en 7?
A Alinea 6 en 7 vormen samen een opsomming.
B Alinea 7 is een herhaling van alinea 6.
C Alinea 7 is een uitwerking van alinea 6.
D Alinea 7 is een voorbeeld bij alinea 6.
- 1p ● 21 Hoe kun je de inhoud van alinea 8 het beste weergeven?
Alinea 8 bevat
A een advies.
B een nieuw gezichtspunt.
C een protest.
D een samenvatting.
- 1p ● 22 Wat is het doel van Geertje Dekker met deze tekst?
Zij wil de lezer
A ertoe aanzetten bewuster met voedsel om te gaan.
B informeren over het verschijnsel 'voedselallergie'.
C overtuigen van het gevaar van voedselallergie.
D waarschuwen voor nieuwe producten.

SCHRIJFOPDRACHTEN RIJK EN ARM

Verplaats je in de volgende situatie en bedenk daarbij dat je telkens je eigen naam en/of adres en/of woonplaats moet invullen, als er in een opdracht 'je', 'jij' of 'jou(w)' staat.

Jouw klas heeft zes weken aan een project 'Rijk en arm' gewerkt tijdens de lessen maatschappijleer. Jullie hebben je beziggehouden met thema's als 'honger en overvloed', 'hulpprogramma's in de Derde Wereld' en 'delen en geven'. Het project moet afgesloten worden met een activiteit die door de klas georganiseerd wordt. Het is de bedoeling dat deze activiteit iets oplevert voor de Derde Wereld.

Jullie zijn aan het nadenken over een plan, als het volgende krantenartikeltje je aandacht trekt:

Let op: de laatste opdrachten van dit examen staan op de volgende pagina.

Zoetermeer op de fiets

Van een van onze verslaggevers

Zoetermeer – Inwoners van Zoetermeer zullen massaal deze maand hun auto's in het weekend laten staan. Zij doen dit in het kader van de 'Ga-eens-fietsen-week', een initiatief van de gemeente Zoetermeer die hiermee het autoprobleem op een opvallende manier onder de aandacht wil brengen.

De gemeente stuurde al haar inwoners een brief met daarin het verzoek om 4 weken lang de auto

in het weekend te laten staan. Meer dan de helft van de inwoners heeft positief gereageerd op dit verzoek. Deelnemers krijgen een fietstas als ze deelnemen aan de fietsweekenden. De milieubewuste actie van de gemeente moet uiteindelijk leiden tot een bewuster gebruik van de auto. Men hoopt te bereiken dat de inwoners zullen ontdekken hoe fijn het is om te fietsen.

Je legt je klasgenoten het plan voor om een week lang iedereen op de fiets naar school te krijgen. Alle deelnemers moeten zich laten sponsoren door ten minste twee mensen van thuis of uit hun omgeving. De opbrengst van deze fietsweek moet dan besteed worden aan een goed doel in Afrika.

Je klasgenoten zijn direct enthousiast.

Om te beginnen lijkt het jullie verstandig een brief te schrijven aan de directie van de school, waarin jullie:

- toestemming vragen om de fietsweek te organiseren
- vertellen wat de aanleiding is voor jullie idee
- uitleggen met welk doel jullie een fietsweek voor de school willen organiseren
- uiteenzetten wat het idee inhoudt
- voorstellen wanneer jullie de fietsweek willen organiseren
- uitleggen hoe jullie leerlingen en personeel op de hoogte willen stellen
- twee argumenten noemen waarom de fietsweek een succes zal worden.

9p ○ 23 Brief

→ Schrijf **in de uitwerkbijlage** de brief naar de directie namens je klas. Je schrijft de brief vanaf je huisadres. Gebruik voor de geadresseerde de volgende adresgegevens:

Naam van je school
Postbus 33400
4888 EE Plaats van je school

Twee weken later hebben jullie een positief antwoord ontvangen van de directie. De fietsweek kan doorgaan. Dat betekent dat jullie leerlingen, directieleden, docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten gaan informeren over jullie plan. Dit gaan jullie doen door een oproep te plaatsen in de schoolkrant. Jullie leggen in die oproep uit:

- wat de aanleiding ertoe was om de fietsweek te organiseren
- welk doel jullie voor ogen hebben
- wat de rol van de sponsors is
- wie er mee kunnen doen
- wanneer de fietsweek gehouden wordt.

De oproep wordt afgesloten met een deelnamestrook. Deze strook moet uitgeknipt en ingevuld worden door de deelnemers en vóór de herfstvakantie worden ingeleverd bij de administratie. Op het formulier moet de deelnemer kunnen invullen: voorletter(s), achternaam, klas of functie op de school, de reden waarom iemand mee wil doen, de namen van de sponsors en de sponsorbedragen en het vervoermiddel waarmee de deelnemer gewoonlijk naar school komt. Je geeft de oproep een passende titel.

9p ○ 24 Oproep met deelnamestrook

→ Maak de oproep met de deelnamestrook **in de uitwerkbijlage**.